

академії за 1870–1871 учебный год // Там само. – 1871. – № 10. – С. 3, 10; Протоколы заседаний Совета Киевской духовной академии за 1873–1874 учебный год. – К., 1874. – С. 90–98; Отчет о состоянии Киевской духовной академии в учебном 1874–1875 году // ТКДА. – 1875. – № 11. – С. 29; Кончина профессора И. М. Бобровницкого // КЕВ. – 1886. – № 1. – Отд. 2-й. – С. 31; *Корольков И. Н.* Иван Матвеевич Бобровницкий, профессор Киевской духовной академии // КЕВ. – 1886. – № 2. – Отд. 2-й. – С. 85–88; *Він же.* Некролог Ивана Матвеевича Бобровницкого, профессора Киевской Академии // ТКДА. – 1886. – № 1. – С. 137–138; Речи при гробе заслуженного ординарного профессора Киевской духовной академии Ивана Матвеевича Бобровницкого // Там само. – С. 139–146; *Флоринский Н. И., прот.* Из студенческих воспоминаний. – М., 1901. – С. 20; *Пичета И. Х., прот.* Факты и воспоминания из школьной жизни герцоговинца. – Х., 1911. – С. 69–70; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 198, 207, 223, 336, 353, 431, 588, 590, 605–606, 639; Воспоминания о студентах Киевской духовной академии (1819–1863 гг.) / сообщ. А. М. Чижевский // РС. – 1917. – № 3. – С. 406–407.

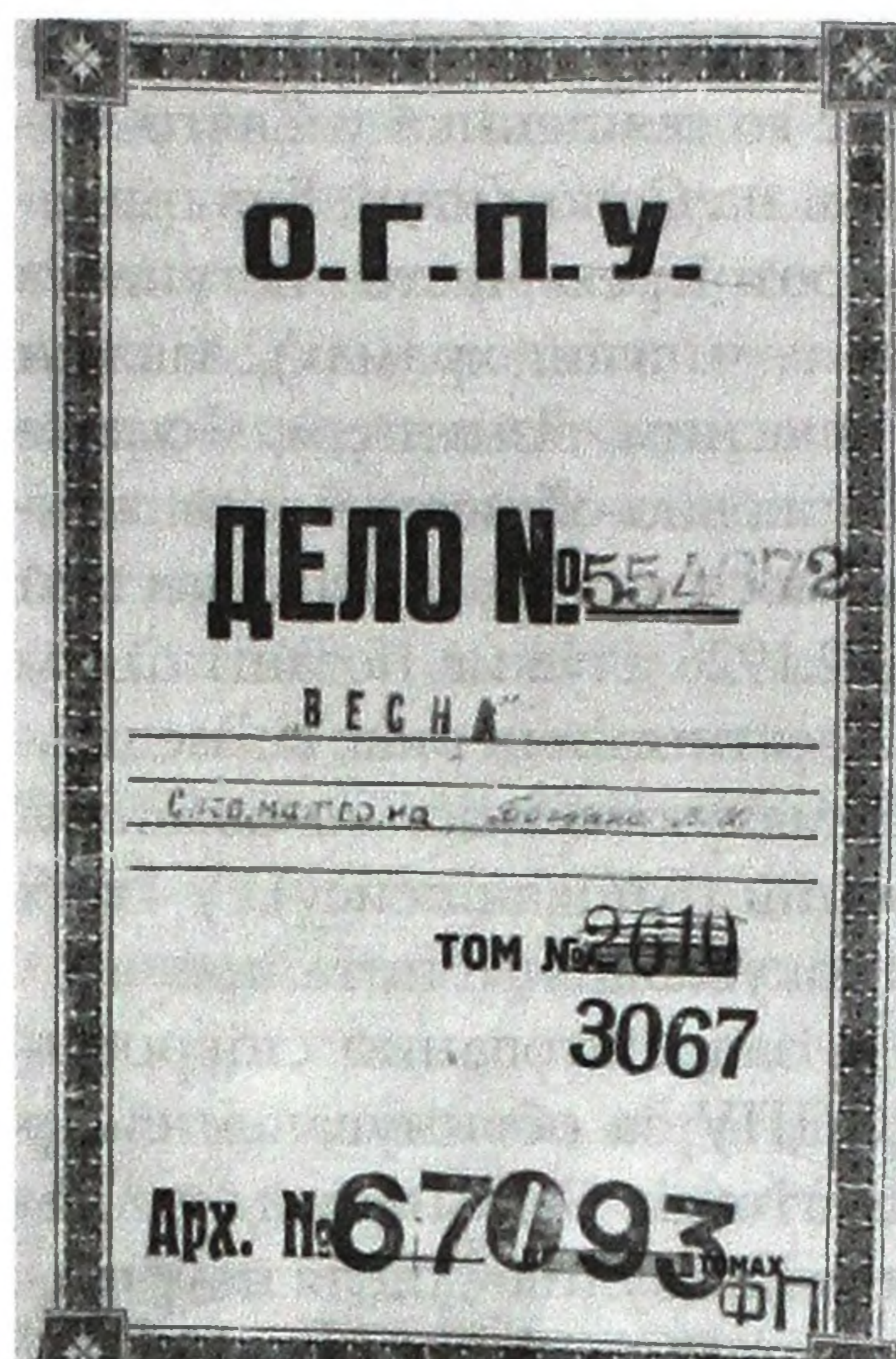
Літ.: *Аскоченский В. И.* История Киевской духовной академии по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 178, 182; *Пархомович А. М.* Киевская духовная академия для Кишиневской епархии с ее учебными заведениями (1813–1913). Историко-археологическая справка к 300-летию Академии (1615–15.10.1915) // Кишиневские ЕВ. – 1914. – № 12. – Отд. неофиц. – С. 568–569, 571, 572; *Титов Ф., проф., прот.* Императорская Киевская духовная академия в ее трехвековой жизни и деятельности (1615–1915 гг.) : историческая записка. – К., 2003. – С. 386.

М. Л. Ткачук

БОГДАН Віталій Іванович [рос. Богдан Виталий Иванович] (10[22].04.1882–03.05.1931), священномученик, протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, проповідник, місіонер.

Нар. у с. Оситняжка * Чигиринського пов. Київ. губ. (нині – Новомиргородського р-ну Кировоград. обл.) у сім'ї псаломщика

* Згідно із загальнопоширеними даними, місце народження Б. – с. «Осепняшка», яке ніколи не існувало. Першими припустилися помилки ще співробітники ДПУ УРСР, які не спромоглися правильно прочитати вказану в анкеті заарештованого Б. назву с. Оситняжка (на момент арешту – Черкас. округу Київ. губ; див.: ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67093 ФП. – Арк. 1), оформлюючи рішення Судової Трійки (див. там само: с. 28).

Обкладинка слідчої справи священника Віталія Богдана (1931)

(згодом батько Б. служив у с. Байбузи Черкас. пов. – нині р-ну та обл.).

Після закінчення Черкас. ДУ (1892–97) та КДС (1897–1903) одружився і був призначений (з 13.06.1903) на посаду священника с. Варшиця Бердичівського пов. Київ. губ. (нині – частина м. Калинівка, адм. центру Калинівського р-ну Вінниць. обл.). 20.07.1903 рукопокладений у сан ієрея. З 10.07.1906 переведений до Свято-Троїцької церкви м-ка Нова Прилука Бердичівського пов. Київ. губ. (нині – село у Липовецькому р-ні Вінниць. обл.). Поряд із священницькими обов'язками мав адм. доручення: з 17.10.1911 був місіонером 5-го благочинницького округу Бердичівського пов. Як депутат від цього округу брав участь у єпархіальному з'їзді в Києві в 1913. За сумлінне ставлення до своїх службових обов'язків мав кілька священницьких відзнак.

У 1914–18 навчався у КДА, яку закінчив зі ступ. канд. богослов'я (ухвала академ. Ради від 08.06.1918). Рукопис канд. твору Б. «Музыка и пение в западно-католическом богослужении (исторический очерк)» (рецензент – проф. В. Д. Попов) зберігається у ЦДАУК (Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 4787).

За рад. часів мешкав у Києві. У 1919–26 обіймав посаду 2-го священика у Свято-Покровському храмі на Солом'янці. Був піднесений до сану протоієрея. Часто виступав із проповідями (у т. ч. в ін. храмах), завжди обираючи, за власним зізнанням, «самые боевые темы церковно-общественной жизни тех годов, внося в них политический элемент». З 06.02.1926 служив позаштатним священиком у Десятинній церкві; вів недільні бесіди, розтлумачуючи зміст новозавітної Книги Одкровення (Апокаліпсису). У своїх коментарях заторкував політ. питання.

14.06.1927 був заарештований співробітниками Київ. ОДПУ за обвинуваченням у контрреволюц. агітації. Звільнений, «за неимением достаточных улик», після нетривалого перебування у ДОПРі.

Не поділяючи тезу про «спільність у радості та горі» пригнобленої Церкви та рад. влади як її пригноблювача, критично сприйняв Декларацію Заступника Патріаршого Місцєблюстителя митрополита Сергія (Страгородського) від 29.07.1927 щодо цілковитої лояльності РПЦ до рад. влади та відповідне Послання Екзарха України митрополита Михайла (Єрмакова) від 17.11.1927. На ґрунті неприйняття запропонованого церк. курсу долучився до групи опозиційно налаштованих до «сергіанства» київ. кліриків. Особливо зблизився із священиками Андрієм Бойчуком та Леонідом Рохліцем, однак наприкінці 1929 розірвав із ними стосунки, «так как они стали свои политические взгляды развивать до крайности и прервали каноническую связь с митрополитом Михаилом». Влітку 1930 обговорював зі священиком Іваном Алабовським (брат протоієрея Михайла Алабовського) та протоієреєм Віктором Вельміним ідею створення парафіяльного братства на кшталт правосл. братств XVI–XVII ст., які, кажучи словами Б., «выдержали все политические бури и сохранили Православие».

14.01.1931 заарештований співробітниками Київ. сектора ДПУ УРСР у груповій

«Справі церковників» (відгалуженій від сумнозвісної справи «Весна», спрямованої проти кадрових військових «старої формації»), за якою проходило бл. 30 осіб, у т. ч. настоятель КПЛ архімандрит Єрмоген Голубєв, протоієреї В'ячеслав Бичковський, Микола Гроссу, Федір Поспеловський, Костянтин Стешенко та ін. Був обвинувачений «в участии в контрреволюционной организации, ставящей себе целью свержение сов. власти».

Утримувався у Київ. ДОПРі. У власноручних показах від 08.02, 11.02, 14.02 та 18.02.1931, наданих під час слідства, відверто зізнався у негативному ставленні до рад. влади та, зокрема, її політики щодо Церкви, а також у тісному спілкуванні влітку 1924 із головою общини КПЛ Йосифом Мельниковим, який, буцімто, намагався загітувати його вступити до організації осіб, об'єднаних довкола ідеї «спасения России» і прагнення здійснити держ. переворот. Визнав себе винним у тому, що, «во-первых, ...знал об организации, поставившей себе целью свержение Сов. власти и в свое время не сообщил об этом органам правительства; во-вторых сочувствовал ее задачам и целям; в-третьих, исполняя обязанности священника, иногда позволял себе касаться политических вопросов, неправильно освещая их».

Рішенням Судової Трійки при Колегії ДПУ УСРР від 14.04.1931 засуджений за статтею 54-2, 54-11 КК УСРР до вищої міри покарання – розстрілу. Згідно із довідкою, вміщеною у слідчій справі (ГДА СБУ) вирок виконано 03.05.1931.

У 1957 дружина Б. Наталя Косьмівна Богдан зверталася до керівних органів КДБ УРСР із клопотанням про перегляд справи, яке, однак, виявилось безуспішним. Відомостей про реабілітацію у пізніші часи у справі немає.

Канонізований Архієрейським Собором РПЦЗ у 1981 як священномученик. День пам'яті – у Соборі новомучеників і

сповідників Російських (остання неділя січня за ст. ст.).

Арх.: ГДА СБУ. – Ф. 6. – Спр. 67093 СП, 71156 ФП; ЦДАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 11007; Оп. 3. – Спр. 3977, 4787.

Опубл. дж.: Епархиальные известия // КЕВ. – 1903. – № 16. – Ч. офиц. – С. 385–386; № 23. – Ч. офиц. – С. 454; Памятная книжка Киевской епархии на 1910 г. / сост. под ред. прот. С. Трегубова. – К., 1910. – С. 83; Движения и перемены по службе // КЕВ. – 1911. – № 45. – Ч. офиц. – С. 697; Памятная книжка Киевской епархии на 1913 г. / сост. под ред. прот. И. Троицкого. – К., 1913. – С. 87; Извлечение из журналов Совета имп. Киевской духовной академии за 1914–1915 учебный год. – К., 1914. – С. 25, 48, 50–51, 56–58; Список Новомучеников и Исповедников Российских (утвержден Архиерейским Собором РПЦЗ в 1981 г.). – Режим доступа: <http://sinod.ruschurchabroad.org/Arh%20Sobor%201981%20spisok%20novomuchenikov.htm>. – Назва з екрана.

Літ.: Осипова И. И. «Сквозь огонь мучений и воду слез»: Гонения на Истинно-Православную Церковь: По материалам следственных и лагерных дел заключенных. – М., 1998. – С. 297; Соколовський О. К. Церква Христова, 1920–40: переслідування християн в СРСР. – К., 1999. – С. 17.

М. Л. Ткачук

БОГДАНОВ Михайло Мартинович [рос. Богданов Михаил Мартынович] (1819 [за ін. даними – 1820] – 16.02[01.03].1907), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, викладач КДС, законовчитель, церк. адміністратор.

Нар. у с. Дольці Болховського пов. Орловської губ. (нині – Бельовського р-ну Тульської обл., РФ) у сім'ї диякона. Навчався у 1-му та 2-му Орловських ДУ та Орловській ДС (1835–41). Закінчив нижче відділення СПБДА (1841–43). За станом здоров'я був переведений до вищого відділення КДА (1843–45), де здобув ступ. магістра богослов'я і словесних наук (рішення Конференції КДА від 08.07.1845 затверджено Св. Синодом 22.09.1846). У студентські роки розвинув виявлені ще під час навчання в семінарії здібності до складання проповідей, що здобули високу оцінку професора гомілетики КДА Я. К. Амфітеатрова, дружні стосунки з яким Б. підтримував і після завершення навчання.

Закінчивши академ. курс, з 24.09.1845 був призначений на посади викладача богослов. дисциплін у 1-му вищому відділенні та помічника ректора по класу богослов. наук КДС. У подальші роки, зважаючи на «виробничу необхідність», неодноразово викладав богослов. дисципліни в обох класах вищого відділення, а також євр. мову (12.11.1848–01.10.1849). Тимчасово виконував обов'язки інспектора КДС (23.06–20.07.1859; 29.10–14.11.1860; 15.08–06.09.1861; 30.07–15.08.1862). У липні 1867 був обраний членом її Пед. Правління. 26.10.1875 балотувався на посаду ректора КДС (отримав на один голос менше, обраний ректором архімандрит Віталій (Іосифов)). За дорученням керівництва, ревізував Уманське ДУ (08–15.07.1854); входив до складу ком-ту із перевірки екон. звітів КДА за 1858 (04.08–05.09.1859). З 31.12.1874 очолював тимчасовий будівельний ком-т, що опікувався перебудовою приміщень семінарії. Звільнився із КДС після закінчення 30-літнього строку служби (25.10.1875). Вихованцям семінарії Б.-викладач запам'ятався строгістю та вимогливістю, справедливістю і неупередженістю, а також ораторським мистецтвом; колегам – сумлінним ставленням до своїх обов'язків.

Прийнявши у 1855 свящ. сан (24.06 висвячений на диякона, 26.06 – на священника Київ. Свято-Володимирської Олександрівської церкви у Прозоровській вежі Печерської фортеці), викладацьку діяльність у КДС поєднував із перебуванням на посадах в. о. законовчителя (з 28.06.1855, за ін. даними – з 22.07.1855) та законовчителя (з 23.11.1855, за ін. даними – з 30.11.1856; звільнений 19.11.1865) фельдшерської школи при Київ. військ. шпиталі. Викладав Закон Божий у Київ. жін. уч-щі духовного відомства (16.10.1861–12.01.1874), де входив до складу училищної ради (із 07.12.1861–12.01.1874).

З 15.04.1856 служив настоятелем Свято-Володимирської церкви при Ун-ті Св. Володимира. З 21.09.1859 – на посаді священника